

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО (СП) НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г. – СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ, ЛОГИКА НА ИНТЕРВЕНЦИИТЕ

(проект)

Анализ на различията – икономическа ситуация

- Негативни демографски процеси и тенденции – отрицателен прираст от 8,0 % за периода 2000 – 2010 г.- характерни за цялата страна;
- Българските райони по *обем на създадения БВП* са сред най-слабо развити в ЕС;
- По производителност на труда България е на равнище от 41.5% от средното на ЕС.
- Недостатъчен потенциал на вътрешното търсене (ограничен пазарен обем, подчертано ниски доходи, стагнация във вътрешните инвестиции);
- Стабилна финансова система, дължаща се на добре развита и стабилна банкова система;
- Едва 50 % от населението на страната има неограничен достъп и ползва ИКТ и интернет;
- Висок дял на заетите в секторите селско стопанство и индустрия, но ниска производителност на труда и минимален експорт на стоки и продукти от ХВП (при висока заетост в тази област спрямо средната за ЕС 27) е едва 7,5 % от общия износ на страната;
- По равнище на доходи и разходи на населението България е най-изостаналата и бедна страна-членка на ЕС: доходите на домакинствата в БГ са с около 70% по-ниски от средните за ЕС
- Липса на държавна политика за подкрепа на бизнес подходи и продукти, ориентирани към по-голяма добавена стойност, по-висока производителност и по-ниска ресурсо- и енергоемкост, „експортна ориентация”
- Негативни тенденции по отношение на заетостта и трудовата мобилност – външна емиграция и вътрешна емиграция към 7-те водещи икономически центрове в страната;
- Съществено несъответствие между търсенето на пазара на труда и предлагането на професионални кадри, както и недобре развита система за преквалификация на кадри;
- 70% от безработните лица в страната са нискоквалифицирани и с минимален шанс за пазарна реализация при настоящите икономически условия.

Обобщена оценка на социално икономическото развитие на регионите в България

- Стабилни териториални структури, с ниски между регионални различия – от 12% до 15% стойност на коефициента на вариация. Най-силно влияние за различията оказва значително изоставащата оценка на СЗР. Най-силно развит е ЮЗР (с обобщаваща оценка 68.1% за 2010 г.), който е конкурентоспособен на фона на останалите европейски райони. На второ място е СИР (57.6%), който се формира като втори център на развитие в страната. ЮИР се определя като средно развит и останалите три района (ЮЦР, СЦР и СЗР) – слабо развити, като особено изостава в развитието си СЗР, с обобщаваща оценка 45.6%.
- ЮИР се формира от два ясно определени полюса – Бургас и Стара Загора – развити области, попадащи в първа група. Между тях са Сливен и Ямбол – слабо развити области от трета група. Коефициентът на вариация е равен на 19.5%.

Анализ на различията – прогнози

- По предвиждания на Евростат за периода 2010-2060 г. населението на България ще намалее с 27%, а дялът на населението над 65 години ще достигне до над 32.6%.
- До 2020 г. се очаква темпът на нарастване на икономиката постепенно да се забави, като за периода 2017–2020 г. средният растеж се очаква да възлиза на 2.2%.

Ограничаващ фактор за повишението на БВП ще бъде проявлението на задълбочаващите се негативни демографски тенденции.

- По прогнози на Световна банка от 2012 г. към 2050 г. България ще има най-бързо свиващото се население в работоспособна възраст в света. Населението на възраст между 15 и 24 години да намалее с 41%.
- В този контекст очакванията за бъдещото развитие до 2020 г. са за запазване, дори увеличаване на негативните различия между ЕС-27 и българските региони.

Приоритети на националната политика за развитие

- Подобряване на достъпа и качеството на образованието и обучението, както и качествените характеристики на работната сила;
- Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване;
- Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал;
- Развитие на селскостопанския сектор за осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с висока добавена стойност при устойчивото управление на природните ресурси;
- Подкрепа на иновациите и на инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката;
- Укрепване на институционалната среда за по-ефективни обществени услуги за гражданите и бизнеса;
- Енергийна сигурност и повишаване на ефективността на ресурсите;
- Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

Основни цели на развитието на България и ЕС

Показател	Базово (начално) състояние	Национални цели съгласно ННП и ННП: България 2020	Стратегия Европа 2020
Процент на заетост на населението на възраст 20—64 години	62.9%, 2011 г.	76%	от 68.6% през 2011 г. до 75% през 2020 г.
Дял на инвестиции в НИРД от БВП	0.57%, 2011 г.	1.50%	3%
Емисии на въглероден диоксид	47.8%, 2010 г. (1988 г.=100%)	Увеличаване на нивата на парникови газове (GHG) извън ЕСТЕ с не повече от 20% до 2020 г. спрямо 2005 г.	намаляване с 20% (30%) в сравнение с 1990 г.
Дял на енергия от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия в страната	13.8%, 2011 г.	16%	20%
Енергия от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на транспорта	0.4%, 2011 г.	10%	
Повишаване на енергийна ефективност		с 25%	с 20%
Дял на преждевременно напуснали училище	11.8%, 2011 г.	11%	от 13.5% за 2011 г. на 10% през 2020 г.
Дял на населението на възраст 30 - 34 години със завършено висше образование	27.3%, 2011 г.	36%	от 34.6% през 2011 г. на 40% през 2020 г.
Брой на европейските граждани, които живеят в риск от бедност	1 683 хил. души, 2011 г.	намаляване на броя живеещи в бедност с 260 хил. души	намаление с 25%, или с 20 млн. души

Стратегически приоритети за финансиране в СП

- СП 1: Образование, квалификация и заетост за **приобщаващ растеж**;
- СП 2: Научни изследвания, иновации и инвестиции за **интелигентен растеж**;
- СП 3: Свързаност и зелена икономика за **устойчив растеж**;
- СП 4 (хоризонтален): Добро управление и достъп да качествени обществени услуги;
- Стратегическо измерение (териториално): Пространствено измерение и политики за местно развитие:
 - а) интервенции според спецификата на териториите (градовете, селските райони, териториите, зависими от рибарството, територии с туристически потенциал)
 - б) допълнително териториално измерение на секторните политики при програмирането, приложимо в различна степен за всички приоритети за финансиране.

Индикативно разпределение на помощта по тематични цели и фондове

	ЕФРР	ЕСФ	КФ	ЕЗФРСР	ЕФМДР	ОБЩО
1. Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите	11.38%	-	-	0.45%	-	4.40%
2. Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество	6.62%	-	-	5.00%	-	3.72%
3. Повишаване на конкурентоспособността на МСП и на селскостопанския сектор	16.56%	-	-	15.60%	50.00%	10.82%
4. Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори	14.95%	-	-	10.10%	6.00%	8.21%
5. Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска	2.55%	-	-	7.70%	-	2.85%
6. Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност	8.58%	-	49.76%	40.50%	33.00%	24.95%
7. Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури	8.66%	-	50.24%	-	-	14.65%
8. Насърчаване на заетостта и подкрепа за мобилността на работната сила	-	28.47%	-	2.50%	5.00%	4.56%
9. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността	12.06%	20.99%	-	14.00%	-	10.84%
10. Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот	12.31%	33.76%	-	0.15%	-	9.26%
11. Повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация	-	12.58%	-	-	-	1.71%
Техническа помощ	6.33%	4.20%	-	4.00%	6%	4.03%

Обща визия за намаляване на административната тежест

- създаване на стабилна и предсказуема среда за изпълнение на програмите, съфинансирани от ЕСИФ;
- въвеждане на максимална електронизация на комуникацията между бенефициентите и УО;
- оптимизиране на административните процедури;
- премахване на ненужните задължения за бенефициентите;
- унифициране на правилата.

Интегриран подход за адресиране на специфични нужди на географски области, които са най-засегнати от бедността или на целевите групи с най-висок риск от дискриминация или социалното изключване, като:

- хора, живеещи в бедност и материални лишения;
- икономически неактивни и дълготрайно безработни лица;
- деца и младежи, в т.ч. настанени в специализираните институции за деца;
- хора с увреждания, в т.ч. настанени в специализирани институции;
- възрастни хора, които не могат да разчитат на подкрепата на близки и роднини;
- представители на уязвими етнически общности като ромите.
- прилагане на „превантивен подход”, т.е. да бъдат предприети действия за отстраняване на причините на бедността и социалното изключване
 - подкрепата от ЕСИФ ще бъде насочена преди всичко към активното включване на пазара на труда на икономически неактивните и дълготрайно безработните лица в трудоспособна възраст, подобряване благосъстоянието на децата и осигуряване на достъпни и качествени услуги за възрастните хора и хората с увреждания;
 - активиране на младите хора без работа, повишаване на пригодността за заетост на пазара на труда и подкрепа за прехода от образование към заетост;
 - По отношение на етническите общности в риск – подкрепа за реализацията на областната стратегии и общинските планове за действие за интегриране на ромите - достъп до заетост, образование, услуги и др.